

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي
عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ.

مقصد رهنمود دفاتر سبد، طرح، پروژه الی یکپارچه سازی سبد، طرح و پروژه مبتنی بر الگوهای ساختاری سبد، طرح و پروژه و همچنین ارائه ساختار سازمانی اثربخش و کارآمد به منظور راهبری و مدیریت سبد، طرح و پروژه متناسب با ویژگی های سازمان می باشد.

رهنمود دفاتر سبد، طرح، پروژه الی، با ارائه تعاریف مرتبط با ساختار سازمانی از منظر مجموعه رهنمودهای الی، نسبت به ارائه الگویی برای ساختارهای سازمانی پروژه محور می پردازد. در همین راستای ابتدای الگویی برای ساختار سازمانی پروژه و سپس الگوهایی برای ساختارهای سازمانی طرح و سبد ارائه می گردد.

به منظور ایجاد یکپارچگی بین سطوح سبد، طرح و پروژه، ارتباط ساختاری بین الگوهای ساختار سازمانی سبد، طرح و پروژه ارائه می گردد. برای این منظور حالت های مختلفی که سبد، طرح و پروژه در سازمان ها شکل می گیرند، تحلیل و در هر یک از حالت ها الگوهای ممکن ساختار سازمانی یکپارچه معرفی می شود. این الگوهای ساختار سازمانی یکپارچه مقصد اصلی برای یکپارچه سازی رهنمودهای سبد، طرح و پروژه الی می باشند. رهنمودهای سبد، طرح و پروژه الی به واسطه ساختار سازمانی یکپارچه معرفی شده در رهنمود دفاتر سبد، طرح و پروژه الی یکپارچه می شوند و فرایندها آنها هم سو با یکدیگر بکار گرفته می شود.

در رهنمود دفاتر سبد، طرح و پروژه، علاوه بر پرداختن به قسمت پروژه های سازمان، قسمت خدماتی نیز بررسی می گردد. ارتباط بخش ساختار سازمانی سازمان (کلان) با ساختار سازمانی پروژه محور ارائه و مقایسه می گردد.

همچنین نظر به اهمیت جاری سازی ساختارهای سازمان در سازمان ها، ابعاد محتوایی و ساختاری ساختارهای سازمانی پروژه محور ارائه می گردد. ابعاد ساختاری، ابعاد ساختاری بیان کننده ویژگی های درونی یک ساختار سازمانی می باشند. ابعاد ساختاری مبنای اندازه گیری و مقایسه ساختارهای سازمانی با یکدیگر می باشند. ابعاد محتوی مشخص کننده جایگاه و کلیت ساختار سازمانی می باشند و ابعاد محتوی هستند که ویژگی مطلوب ابعاد ساختاری را تعیین می کنند.

البته شایان ذکر است که رهنمود دفاتر سبد، طرح و پروژه الی بخشی از مجموعه رهنمودهای توسعه داده شده الی است تا سازمان ها بتوانند به حداکثر اثربخشی و کارایی دست یابند. مجموعه رهنمودهای الی، مشتمل بر رهنمود سبد الی، رهنمود طرح الی، رهنمود پروژه الی، رهنمود توسعه و ارزیابی شایستگی راهبران و مدیران الی، رهنمود دفاتر سبد، طرح و پروژه الی، مدل بلوغ سبد، طرح و پروژه الی و فرهنگ نامه پروژه، طرح و سبد الی می باشد که در آینده نیازمند شرح و بسط بیشتری می باشند «لعل الله يحدث بعد ذلك امراً» (طلاق/۲).

این کتاب ماحصل سال‌های تحقیق و مطالعه و تدریس در حوزه ساختارهای سازمانی و پروژه است. امید است که این کتاب معدّی برای اعتلای دانش مدیریت پروژه در کشور عزیزمان ایران و مُمدّی برای مشتقان مدیریت پروژه در راه ارتقای دانش آنها باشد. نگارنده از همه سروران گرانقدر که در تنظیم این اثر زحماتی را متحمل شده‌اند به ویژه آقای مهندس مصطفی عاملی کمال تقدیر و تشکر را دارد. قوله سبحانه: «إِنَّا لَنُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا» (کهف/۳۱).

آبان ۱۳۹۳ هجری شمسی
دانشکده فنی دانشگاه تهران
سیامک حاجی یخچالی

رهنمود سبب، طرح، پروژه النّا بخشی از مجموعه رهنمودهای النّا می‌باشد. مجموعه رهنمودهای النّا، عبارتند از:

- رهنمود پروژه النّا
- رهنمود طرح النّا
- رهنمود سبب النّا
- رهنمود توسعه و ارزیابی شایستگی راهبران و مدیران النّا
- رهنمود دفاتر سبب، طرح و پروژه النّا
- مدل بلوغ سبب، طرح و پروژه النّا
- فرهنگ‌نامه پروژه، طرح و سبب النّا

در شکل ۱-۱۰ مجموعه رهنمودهای النّا ترسیم شده است.

رهنمود دفاتر سبب، طرح و پروژه النّا از منظر ساختار سازمانی، ارتباط یکپارچه بین سبب، طرح و پروژه را شکل می‌دهد.

۲. ساختار سازمانی چیست؟

به منظور آن که بتوان تعریف در خصوص ساختار سازمانی ارائه داد، لازم است که ابتدا تعریف سازمان ارائه شود. تعاریف متعددی در خصوص سازمان ارائه شده است که تعریف زیر در مجموعه رهنمودهای النّا پذیرفته شده است:

سازمان، یک نهاد اجتماعی است که مبتنی بر هدف می‌باشد و ساختار آن به صورتی آگاهانه طرح ریزی شده است و دارای سیستم‌های فعال و هماهنگ است که با محیط خارجی ارتباط دارد.

سازمان‌ها در قالب فعالیت‌های افراد تعریف می‌شوند که مقصود از آن‌ها دستیابی به اهداف خاصی است که به صورت مستمر در پی کسب آن‌ها بر می‌آیند. هر سازمانی ویژگی‌های خاص خود را دارد و این علاوه بر دستیابی به یک هدف خاص و استمرار در این کار است. این ویژگی خاص عبارتست از وجود مرزهای تقریباً ثابت، سلسله مراتب اداری و نوعی نظم یا تدبیر مدبرانه، سیستم ارتباطات و سیستم انگیزشی که موجب می‌گردد افراد در کنار یکدیگر در صدد تامین هدف‌های مشترک برآیند. در تعریف سازمان چهار ویژگی وجود دارد. ویژگی اول، سازمان یک نهاد اجتماعی است. به عبارت دیگر سازمان حتماً از افراد تشکیل شده است. مجموعه‌ای از ماشین آلات و سیستم‌های نرم افزار و سخت‌افزاری به عنوان سازمان اطلاق نمی‌شود.